

Татјана Б. Александров (1974 -)

Библиотека града Београда

Београд, Србија

aleksandrovtatjana@gmail.com https://doi.org/10.18485/nbks_sb.2021.33.38.9

Стручни рад

УДК 027.022(497.11)

37.018.48(497.11)

БИБЛИОТЕКА – ВИШЕ ОД КЊИГА: ЦЕНТАР УЧЕЊА, СТВАРАЛАШТВА И РАЗВОЈА

Сажетак: Знање представља резултат континуалног процес учења и усвајања чињеница. У данашњем динамичном друштву, неопходно је да се знање константно иновира како би се могло ефикасно функционисати. Библиотеке играју кључну улогу у том процесу, пружајући ресурсе и услуге које подржавају целоживотно образовање. Библиотека града Београда, прилагођавајући се динамичним променама, непрекидно усаглашава библиотечке услуге са образовним потребама њених корисника. Одељење за рад са корисницима Библиотеке града Београда је традиционално виђено као место за издавање књига. У ХХИ веку, улога библиотекара за рад са корисницима се проширује и постаје захтевнија, сложенија и одговорнија. Библиотекар преузима улогу промотера целоживотног образовања и постаје активан покретач позитивних промена у процесу личног развоја корисника библиотечких услуга.

Кључне речи: целоживотно образовање, библиотекари, корисници, информациона писменост, уметност, култура, учење.

Знање као кључни појам у 21. веку

Са ХХИ веком стечено знање постаје упитно с обзиром на сталне иновације и промене настале услед брзог напретка у науци и технологији. Динамично и иновативно окружење захтева прилагођавање променама и усвајање нових трендове кроз стицање напредних знања, вештина и компетенција. Неопходно је стално надограђивање знања како би служило својој сврси и омогућило ефективно прихватање новог и непознатог у радном окружењу и животу уопште. У односу на прошла времена, образовање ХХИ века, не само да више није привилегија елите, већ нужан део свакодневнице сваког од нас. Без сталног, континуираног образовања губи се потреб-

на функционалност и адаптивност за разумевање и афирмисање савремених трендова и у послу и у приватном животу. „...У модерном друштву знања, формално образовање мора имати темељну улогу и задатак јер, уместо традиционалне школе, мора понудити школу која првенствено обезбеђује учење учења, да би највећи део запослених у будућем свету рада стекао способност и компетенције за доживотно учење и усавршавање, без којег не може бити успешног функционисања у будућој глобалној економији...”¹ Са формалним образовањем улази се у свет знања и стиче се професионална и животна оријентација које се допуњују и развијају усвајањем нових и савремених знања стечених кроз неформално и информално образовање.

Улога библиотека у целоживотном образовању

„(...) Целоживотно образовање подразумева могућност учења за све старосне и социјалне категорије, у различитим контекстима – у образовним институцијама, на послу, код куће, у оквиру неформалних видова активности итд. Оно обухвата различите домене – од општег образовања, преко стручног усавршавања до припреме за свакодневне животне ситуације.”²

Сваком појединцу су на располагању три образовна пута у току целоживотног образовања:

- Формално образовање (школовање)
- Неформално образовање (семинари, курсеви, предавања...)
- Информално образовање (читање књига, гледање телевизијских емисија, читање новина, претраживање интернета и сл.)

„Под формалним образовањем подразумевају се образовни процеси који се одвијају унутар формално-образовног система, хијерархијски структурисаног (од основних школа до факултета), који у свом крајњем исходу воде стицању одређених звања и диплома.”³

¹ Željko Bralić, „Društvo znanja i moderni menadžment“, *Andragoške studije* God. 23, broj 1 (jun 2016): 30, preuzeto 01. 07. 2024, <https://as.edu.rs/2016-broj-1/>.

² Гордана Ђоковић, „Народне библиотеке и целоживотно учење“ (докторска дис., Филолошки факултет, 2013), 7.

³ Миљана Павићевић и Данијела Петровић, „Разлике између формалног, неформалног и информалног образовања“, *Зборник радова Учитељског факултета у Призрену - Лепосавић* Год. 9, 2015: 103, preuzeto 05. 07. 2024, <https://zbornik-radova.uf-pz.net/arhiva-brojeva/broj-9-2015/>.

„Неформално образовање се дефинише као било која организована образовна активност изван постојећег формалног систем без обзира на то да ли функционише независно или као део неке шире активности, која служи одећеним корисницима и циљевима учења.”⁴

„Један аспект образовне функције јавних библиотека је информално образовање и учење које је према мишљењу савремених аутора истински доживотан процес у коме свака индивидуа усваја ставове, вредности, вештине и знања из дневног искуства и образовних утицаја и извора који долазе из њене околине, радног места, библиотеке и масовних медија.”⁵

Богатство извора знања које библиотеке поседују чини их идеалним местом за развијање потребе и жеље за целоживотним учењем. „Посао библиотека биће да пружи широку понуду услуга намењених људима који уче током читавог живота, који одаберу неки од многих начина за учење, а највероватније створе мешавину свих доступних начина.”⁶

Посматрајући концепт целоживотног образовања из угла библиотечке делатности, можемо говорити о *библиотекару као едукатору* у процесу образовања корисника библиотека или о *едукацији библиотекара* образовањем уз рад и повратним образовањем у процесу доживотног образовања.

Библиотекари као едукатори учествују у реализацији формалног, неформалног и информалног образовања на директан или индиректан начин кроз организовање семинара, курсева, предавања, кроз препоруку библиотечко-информационих извора, претраживање интернета, информисање корисника. Тиме се библиотеке стављају у ред културно-образовних институција са значајним уделом у образовању корисника библиотеке.

⁴ Павићевић и Петровић, „Разлике између формалног, неформалног и информалног образовања”: 105

⁵ Nada Kačavenda-Radić, *Slobodno vreme i obrazovanje* (Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva : Katedra za andragogiju Filozofskog fakulteta, 1989), 32.

⁶ Piter Brofi, *Biblioteke u dvadeset prvom veku : nove usluge za informaciono doba*, (Beograd: Clio, 2005), 229.

Библиотекари за рад са корисницима као едукатори

У саставу Одељења за рад са корисницима Библиотеке града Београда налазе се Позајмно одељење, Фонд уметности и Амерички кутак. Током године, Одељење за рад са корисницима посети око 150.000 корисника, укључујући чланове библиотеке и посетиоце програма. Допринос Одељења за рад са корисницима целоживотног образовању може бити директан и индиректан, од издавања књига до обучавања корисника:

- Издавање ресурса за учење и истраживање

Библиотека града Београда представља значајан извор ресурса за учење и истраживање током целоживотног образовања. Њена свеобухватна делатност остварује један од основни задатак савремене јавне библиотеке - задовољавање образовних потреба корисника свих узраста, образовања, социјалних категорија. Библиотечко-информациону грађу и изворе представљају информациони извори у којима су на било који начин забележене информације, и то на различитим материјалима и медијима.⁷ Библиотечка грађа и извори су неопходни и подразумевани алати учења и истраживања за реализацију сваког облика образовања. У том смислу, Библиотека града Београда подстиче целоживотно образовање и представља један од најбитнијих фактора у реализацији формалног, неформалног и информалног образовања.

- Подршка информационој писмености

Библиотекари кроз рад са корисницима доприносе развоју информационе писмености. У времену информационе бујице, кључно је фокусирати се на квалитет, а не на квантитет података. Проналажење поузданих извора информација и разумевање садржине поруке су основа за формирање квалитетног избора у свим сегментима живота.⁸ Одељење за рад

⁷ „Zakon o bibliotečko-informacionoj delatnosti“, *Službeni glasnik RS* broj 52 (2011), član 6, preuzeto 28. 06. 2024, <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-bibliotecko-informacionoj-delatnosti.html>.

⁸ Violeta Orlović-Lovren, „Koncept održivog razvoja i doživotnog učenja – dva okvira za jedan pogled na obrazovanje odraslih“, *Andragoške studije* God. 19, broj 1 (2012), 9.

са корисницима располаже фондом од 300.000 јединица библиотечке грађе. За проналажење релевантних података, неопходно је овладати вештинама претраживања, интерпретације и критичког филтрирања доступних информационих извора. Информациона писменост је темељна компетенција очекивана од сваког појединца у савременом друштву. Један од главних задатака библиотекара јесте помоћ корисницима у потрази за информацијама, као и едукација о проналажењу, процени и коришћењу информација из различитих извора.

• Вођење кроз дигитални свет

Библиотечко пословање се у Библиотеци обавља преко библиотечко информационог система Србије - БИСИС.⁹ Овај систем се континуирано развија од 80-их година XX века, пратећи нове трендове у информационим технологијама и савремене захтеве библиотечког пословања. Библиотека је 2019. године израдила иновативни интерактивни електронски каталог који са низом функционалности корисницима пружа јединствен доживљај и читав спектар нових онлајн услуга:

- приказ корица и опис садржаја публикације,
- креирање профила члана,
- историјат задужења члана и статус чланарине,
- полицу за издавање жељених наслова,
- резервацију наслова,
- аутоматске подсетнике за враћање књига и продужење чланарине,
- увид у доступност тражених наслова и резервацију истих,
- могућност оцењивања наслова.¹⁰

Активирањем иновативног електронског каталога, улога библиотекара се проширује на индивидуалну обуку корисника, од оних којима је потребна само основно усмерење до оних који траже потпуну обуку, укључујући приступ ОПАС-у¹¹,

⁹ Више о историјату БИСИС-а на: <https://bis.is.rs/istorijat.html>.

¹⁰ Biblioteka grada Beograda, „Razvoj bibliotečko-informacionog sistema BISIS 5“, preuzeto 08. 07. 2024, <https://bgb.rs/sr/projekti/razvoj-biblioteckog-informacionog-sistema-bisis-5/>.

¹¹ Online Public Access Catalogue (Онлајн каталог за јавни приступ).

отварања веб налога или претраживање каталога. Обука корисника постаје сложенија са развојем мобилне апликације библиотечко-информационог система - БИСИС¹². За њену пуну функционалност, потребно је да корисник поред отварања веб налога, инсталира мобилну апликацију БИСИС.

Поред индивидуалне обуке, корисницима су на располагању и други информативни канали као што су флајери и банери са информацијама о поступку отварања БИСИС налога – Пет корака до БИСИС налога.

Отварање налога може се обавити уз помоћ библиотекара или слањем захтева путем мејла када се корисницима шаље детаљно упутство о начину коришћења апликације, осмишљено од стране библиотекара. Информисање корисника на индиректан начин (мејл, флајери, банери) досеже већи број корисника. Обучавајући корисника за коришћење информативних апликација, библиотекар подижу дигиталну писмености корисника библиотеке на виши ниво.

- Сарадња са формалним институцијама образовања
Библиотека града Београда одржава сталну сарадњу са факултетима. Сваке године у октобру на појединим факултетима се организује уводно упознавање новопридошлих студената са услугама библиотеке. Циљ ових сусрета је промовисање услуга библиотеке студентима и запосленима факултета, као и подизање свести о значају библиотеке и њених ресурса за формално образовање. Сусрети се одржавају на мобилном штанду Библиотеке града Београда. Библиотекари разговарају са студентима о њиховим потребама и интересовањима и информишу их о томе како им библиотека може помоћи у учењу; деле летке са информацијама о услугама библиотеке (позајмица књига, приступ базама података, електронски ресурси), организује наградне игре и квизове. На овај начин се повећава видљивост и значај библиотеке за формално образовање, успостављају контакти са студентима и прикупљају подаци о потребама студената као корисника услуга Библиотеке града Београда.

¹² Библиотечко-информациони систем Србије.

- Место за учење

Библиотеке су одавно препознате као значајан простор за подршку учењу и истраживању. Библиотека града Београда располаже са великим бројем читаоница у већини својих огранака. Корисницима је на располагању 527 читаоничких места у целој мрежи. У централној згради Библиотеке града Београда налазе се две опремљене читаонице – Читаоница Фонда уметности и Читаоница опште референсне литературе, са укупно 100 читаоничких места. У близини библиотеке се налази велики број факултета Београдског универзитета што је допринело томе да студенти постану најмногобројнија група корисника читаоница. Библиотека настоји да својим корисницима, поред мирног и пријатног простора за учење, понуди и додатну опрему која ће им олакшати рад. На располагању су им бесплатан wi-fi интернет, станица за најам преносних батерија и електронска читаоница. Овакав широк спектар услуга доприноси квалитетнијем образовању студената током њиховог формалног образовања.

ФОНД УМЕТНОСТИ – простор за креативност и образовање

Библиотекари Фонда уметности активно учествују у организацији и реализацији разноврсних културно-уметничких програма. Циљ ових програма је:

- Ширење знања о уметности, археологији, музици, позоришту и филму
- Развијање визуелне писмености код посетилаца изложбе
- Подстицање критичког размишљања
- Развој креативности код посетилаца
- Омогућавање естетског доживљаја
- Стицање знања о културној историји Београда
- Подстицање бављења уметношћу

У Фонду уметности се у току године организује око 30 програма од којих је 20 изложби. Посетиоци изложби у галерији Атријум развијају визуелну писменост: „...визуелну комуникацију – способност да разумеју и тумаче визуелне информације: стичу знања о визуелној комуникацији, како да своје идеје пренесу у визуелној

форми; *визуелно мишљење*, способности да формирају менталне моделе и визуелне представе појмова и њихових релација и *визуелно учење*, као компетенцију која омогућава успешно интерпретирање, разумевање и усвајање информација представљених у визуелној форми.”¹³

За сваку изложбу доступан је пропратни материјал у виду изложбеног каталога, на тај начин посетилац добија више информација о аутору и стиче дубљи увид у значење дела. Истовремено посете изложбама подстиче кориснике да се и сами баве уметношћу и на тај начин раде на личном развоју.

Фонд уметности Библиотеке града Београда доприноси формалном образовању (средње школе и факултети) организовањем:

- Групних посета ученика и студената изложбама, концертима и археолошком налазишту. Током ових посета ученици и студенти развијају визуелну писменост, шире музичко образовање и упознају са историјом Београда.
- Изложби и концерата студената завршних година уметничких факултета и школа. На овај начин студенти и ученици могу да прикажу своја знања и вештине стечене током школовања и добију драгоцено искуство излагања својих радова.

Фонд уметности доприноси неформалном и информалном образовању посетилаца библиотеке, промовише формално образовање и мотивише за даље образовање.

Амерички кутак – место културног повезивања

Амерички кутак Библиотеке града Београда корисницима нуди широк спектар информационих ресурса: колекције књига, часописе, мултимедијалне садржаје, базе података. Осим тога, Амерички кутак организује бројне бесплатне програме намењене свим заинтересованим грађанима.¹⁴ Током године се у овом огранку одржи око 350 програма неформалног и информалног образовања, тематски везаних за културу Сједињених Америчких Држава.

¹³ Dejan Pajić, *Primena tehnika vizualizacije u bazičnoj statistici* (Novi Sad: Filozofski fakultet, 2020), preuzeto 08. 07. 2024, <https://psihologija.ff.uns.ac.rs/viz/>.

¹⁴ Библиотека града Београда, „Амерички кутак“, преузето 08. 07. 2024, <https://bgb.rs/biblioteke/americki-kutak/>.

Програми Америчког кутка су разноврсни, прилагођени свим узрастима и интересовањима:

- Курсеви енглеског језика за основце, средњошколце, одрасле, слабовиде. Курсеви су флексибилни и прилагођени потребама појединаца, као и доступнији што их чини веома посећеним видом неформалног образовања Америчког кутка.
- *How Artificial Intelligence Can Help Grow a Small Business* је програм који подиже свест младих о повољнијим приликама за онлајн пословање (фриленсинг) и подстиче покретање сопствених послова.
- *Content Writing: A Career for the Future, Today* је програм који је има за циљ да пружи основна знања о писању садржаја кроз 7 теоријских и практичних радионица у трајању од 90 минута. Свака недељна радионица је посвећена једном аспекту писања садржаја и промовише теме предузетништва, образовања, професионалног и личног оснаживања, промене каријере, стицања и примене нових вештина, изградње поверења и професионалних аспирација.

Амерички кутак Библиотеке града Београда је значајно место неформалног образовања чији програми и активности доприносе стицању нових вештина и знања применљивих у свакодневном животу и подижу свест о културном повезивању.

Корисник као мера образовне улоге библиотеке

У циљу детаљнијег приказа културно-образовног значаја библиотека за образовање њихових корисника, спроведено је анкетаирање посетилаца Одељења за рад са корисницима.

Циљ анкетаирања је утврдити да ли и у којој мери је за кориснике видљива образовна улога библиотека у целоживотном образовању.

Задатак истраживања је утврдити повезаност ставова корисника о образовној улози библиотекар са учесталошћу њихових посета и обимом њихове информисаности о образовним програмима и ресурсима које нуди Библиотека града Београда.

У истраживању смо пошли од *претпоставки* да фреквентност посете библиотеци доприноси већој информисаности и партиципацији корисника у културно-образовним програмима библиотеке

и да корисници не повезују библиотекаре само са традиционалном улогом проналажења и издавања књига.

У истраживању је коришћена *дескриптивна* метода, најадекватнија циљу и предмету. Изабране су две технике за спровођење истраживања – *анкетирање* и *Ликертова скала*¹⁵ – реализоване путем кратког, анонимног упитника који су испитаници самостално попуњавали.

Популацију истраживања чине корисници Одељења за рад са корисницима Библиотеке града Београда. Узорак је пригодан. У периоду од 01 – 19. 07. 2024. године анкетирано је 100 испитаника, одабраних случајним узорком међу корисницима услуга библиотеке.

Истраживање је спроведено у сарадњи са колегама из Одељења за рад са корисницима, који су помогли у дистрибуцији и прикупљању анкета.

Узорак чине у највећем проценту испитаници старосне доби од 26 до 45 (34%), изнад 65 година (23%), испитаника старосне доби од 18 до 25 година је (23%), док је најмање анкетираних од 46 до 65 година (20%).

Праћењем фреквентности посета библиотеци утврђено је да већина испитаника (58%) библиотеку посећује *неколико пута месечно*, 20% испитаника *скоро свакодневно* користи услуге библиотеке, *једном месечно* 11% и *неколико пута годишње* 11%. Фреквентност посета библиотеци је важна контролна варијабла истраживања јер је утврђено да чешћим доласком у библиотеку корисник боље разуме њену образовну улогу.

Анкетирани узраста од 15 до 25 година су се једини изјаснили да у библиотеку долазе само *неколико пута годишње* и да користе *све* дигиталне опције библиотечких услуга, у највећој мери *мобилну апликацију БИСИС* (40%) и *ОПАК електронски каталог* (63%). Добијени резултати указују на значајну везу између фреквентности посете библиотеке и коришћења дигиталних услуга јер прате тренд млађе генерације да до информација најпре долазе преко онлајн ресурса (ОРАС – електронски каталог, мобилна апликација БИСИС, онлајн курсеви). Млади од 15 до 25 година чине највећи број анкетираних корисника (38%) који су тражили помоћ библиотекара приликом употребе дигиталних сервиса библиотеке.

¹⁵ Врста скале ставова сачињена од низа тврдњи везаних за одређену тему.

У складу са овим су и подаци добијени приликом испитивања потреба корисника за новим услугама у библиотеци, фокус је и овде на дигиталним услугама - електронске и аудио књиге су најчешћи избор испитаника (47%). Добијени резултати указују на значај онлајн услуга библиотеке као незаобилазаног сегмента библиотечног пословања при чему улога библиотекара као едукатора постаје неопходан предуслов приближавања савремене библиотеке кориснику.

Од анкетираних корисника, само 8% није присуствовало неком од културно-образовних програма библиотеке (предавања, курсеви, изложбе, књижевне промоције, радионице, концерти). На питање којим културно-образовним програмима су присуствовали, највећи проценат испитаника (37%) је навео да најчешће посећује изложбе. С обзиром на то да су поставке изложби у Галерији Атријум Библиотеке града Београда сталне и доступне за посетиоце у току радног времена библиотеке, очекивано је да изложбе буду најпосећенији програми библиотеке.

Као најважније разлоге присуствовању програмима, корисници наводе *стицање знања и ширење културних видика* (72%). *Естетски доживљај* као најчешћи разлог наводи 83% анкетираних корисника старосне доби од 26 до 45 година што је у корелацији са подацима добијеним на питање о врсти програма које посећују јер су се у анкетирани овог узраста у највећем броју определили за изложбе.

Едукација корисника и обезбеђивање информација корисницима библиотеке су најзаступљенији одговори (60%) о улози библиотекара поред *проналажење књига* (30%) и *организовање културно-образовних програма* (12%).

Применом Ликертове скале од пет вредности, почевши од степена 1, уопште се не слажем до степена 5, потпуно се слажем, добијене су најучесталије тврдње када су у питању мишљења корисника о едукативној улози библиотекара и библиотеке. Из резултата Ликертове скале може се видети да се највећи проценат испитаника потпуно слаже са тврдњом да су им библиотекари помогли да пронађу информације за њихове радове и истраживања (54%), да су их едуковали да користе електронски каталог претраге књига (66%) и да је библиотека место целоживотног образовања (86%).

Анализом података прикупљених од 100 испитаника утврђена је равномерна заступљеност свих старосних група међу корисницима услуга Библиотеке града Београда.

Утврђено је да учесталост посете библиотеци доприноси већој информисаности и партиципацији корисника у културно-образовним програмима библиотеке. Највећи број испитаника посећује библиотеку неколико пута месечно што говори да испитаници перципирају Библиотеку града Београда као важан фактор у целоживотном образовању.

Библиотека града Београда је једна од најпосећенијих културно-образовних установа заједнице што је чини центром знања, културе и забаве. Највећи број анкетираних корисника је навео да културно-образовним програмима библиотеке присуствују ради стицања знања и ширење културних видика. Овакав резултат показује да је Библиотека града Београда остварила своју главну мисију да буде средиште образовног, културног и уметничког развоја заједнице.

Резултати истраживања су показали да је за испитанике најважнија образовна и информативна улога библиотекара у свеукупним активностима што је у складу са савременим трендовима да се улога библиотекара све више пребацује на образовно-информативну сферу са традиционалне улоге чувара књига.

Високи проценат испитаника (86%) који библиотеку доживљава као место целоживотног учења потврђује ефикасну трансформацију традиционалне улоге библиотекара у савремену улогу едукатора и успешну промоцију културно-образовне улоге Библиотеке града Београда. Широки спектар програма, од изложби до предавања, привлачи кориснике свих старосних категорија и разноврсних интересовања што Библиотеку града Београда чини незаобилазним одређиштем за све оне који желе да уче и развијају се током целог живота.

Закључак

Поред традиционалних задатака као што су рад на књижном фонду, издавање књига и пружање информације корисницима, библиотекари морају развити свеобухватни приступ у едукацији корисника. Са развојем и ширењем домена библиотечких услуга, захтевнија ће бити улога библиотекара у целоживотном образовању.

Библиотека града Београда је пример библиотеке која је више од књиге, позиционирана као центар учења, стваралаштва и развоја своје заједнице, покретач целоживотног развоја корисника њених

услуга. У мрежи Библиотеке града Београда сваке године се одржи око 3.000 културно-образовних програма (предавања, курсеви, изложби, књижевних промоција, радионица, концерата) Организовањем културно-образовних програма доступних свима, на разним локацијама и свакодневно, Библиотека града Београда је препозната као најважнији промотер целоживотног образовања. Од културно-образовних активности истиче се рад са особама старијим од 65 година којима су намењени специјални курсеви неформалног образовања "ИТ 65+" и "Вики сениор". Међу бројним образовним пројектима Библиотеке града Београда, издвајају се они који су иновативни и примењују савремене технологије попут „Унапређење кључних грађанских компетенција у ери постистине: медијска писменост и критичко мишљење“ (јавно доступни онлајн едукативни курс), „Финансијска писменост грађана“ (јавно доступни сајт за финансијску едукацију грађана), „Унапређење дигиталне писмености одраслих путем иновативног учења кроз игру“. Наведени примери показују да, сталним ангажовањем на пољу образовања корисника, библиотекари Библиотеке града Београда поред познавања библиотечких ресурса и услуга јесу и добари едукатори усмерени на потребе корисника - знају да одговори на њих, проналазе и користе информације из различитих извора и прати нове трендове дигиталног света.

„Свако учење које води личном развоју и напретку, бољем сналажењу у животу, као и проактивнијем ставу у друштву, треба вредновати и уважавати. Потребно је охрабрити људе, како младе тако и оне старије, да користе све прилике и могућности за сопствено учење и усавршавање, како у школском контексту, тако и ван њега.”¹⁶ Савремени библиотекари за рад са корисницима поред традиционалне улоге, преузимају улогу промотера целоживотног образовања и постају активан покретач позитивних промена у процесу личног развоја корисника библиотечких услуга.

¹⁶ Павићевић и Петровић, „Разлике између формалног, неформалног и информалног образовања“: 111.

Литература:

1. Biblioteka grada Beograda. „Američki kutak“. Preuzeto 08. 07. 2024. <https://bgb.rs/biblioteke/americki-kutak/>.
2. Biblioteka grada Beograda. „Razvoj bibliotečko informacionog sistema BISIS 5“. Preuzeto 08. 07. 2024. <https://bgb.rs/sr/projekti/razvoj-biblioteckog-informacionog-sistema-bisis-5/>.
3. Bralić, Željko. „Društvo znanja i moderni menadžment“. *Andragoške studije* God. 23, broj 1 (jun 2016): 29-44. Preuzeto 01. 07. 2024. <https://as.edu.rs/2016-broj-1/>.
4. Brofi, Piter. *Biblioteke u dvadeset prvom veku : nove usluge za informaciono doba*. Beograd: Clio, 2005.
5. Đoković, Gordana. „Narodne biblioteke i celoživotno učenje“. Doktorska dis., Filološki fakultet, 2013. (na ćirilici)
6. Kačavenda-Radić, Nada. *Slobodno vreme i obrazovanje*. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva : Katedra za andragogiju Filozofskog fakulteta, 1989.
7. Orlović-Lovren, Violeta. „Koncept održivog razvoja i doživotnog učenja – dva okvira za jedan pogled na obrazovanje odraslih“. *Andragoške studije* God. 19, broj 1 (2012), 9-21.
8. Pajić, Dejan. *Primena tehnika vizualizacije u bazičnoj statistici*. Novi Sad: Filozofski fakultet, 2020. Preuzeto 08. 07. 2024. <https://psihologija.ff.uns.ac.rs/viz/>.
9. Pavićević, Miljana i Danijela Petrović. „Razlike između formalnog, neformalnog i informalnog obrazovanja“, *Zbornik radova Učiteljskog fakulteta u Prizrenu - Leposavić* God. 9, 2015: 103-113. Preuzeto 05. 07. 2024. <https://zbornikradova.uf-pz.net/arhiva-brojeva/broj-9-2015/>. (na ćirilici)
10. „Zakon o bibliotečko-informacionoj delatnosti“. *Službeni glasnik RS* broj 52 (2011). Preuzeto 10. 07. 2024. <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-bibliotecko-informacionoj-delatnosti.html>.

Tatjana Aleksandrov
City Library of Belgrade
aleksandrovtatjana@gmail.com

LIBRARY - MORE THAN BOOKS: CENTER OF LEARNING, CREATIVITY AND DEVELOPMENT

Summary: Knowledge represents a result of a continuous learning process and adopting facts. In a contemporary dynamic society knowledge has to be constantly innovated in order to function efficiently. Libraries play the key role in this process, offering resources and services that sustain lifelong learning. Belgrade City Library, through adapting to these dynamic changes, continually correlates library services to learning requirements of its users. Belgrade City Library lending department is traditionally considered as a place for borrowing books. In the 21st century, the role of a librarian who works with users becomes broader and more demanding, more complexed and more responsible. A librarian takes up a role of a lifelong learning promoter and becomes an initiator of positive changes in a personal development process of people who use library services.

Keywords: lifelong learning, librarians, users, computer literacy, art, culture, learning.

Примљено: 14.10.2024.

Прихваћено за објављивање: 29.11.2024.